

Toneelgroep Maastricht enceneert *King Lear*

Topcast in koningsdrama

Regisseur Servé Hermans heeft een schitterende cast samengesteld voor zijn *King Lear*. Waanzin, dood, rechtvaardigheid, autoriteit, liefde en chaos zijn de grote thema's uit deze klassieker waarin drie koningsdochters zo veel mogelijk van hun vader moeten houden om de troon te erven. Dit betrokken kwartet spreekt over wat hen intrigeert in de rijke thematiek.

Tekst Jos Schuring | Fotografie Stephan Vanfleteren

Twaalf acteurs op de speelvloer!

De complete cast van *King Lear* bestaat uit: Huub Stapel, Wilfried de Jong, Dirk Roofthoof, Porgy Franssen, Sylvia Poorta, Hans Trentelman, Louis van Beek, Dries Vanhegen, Mieneke Bakker, Hans van Leipsig, Elisabeth De Loore en Caro Derkx. Van 14 september t/m 12 december, toneelgroepmaastricht.nl

‘Schitterende zinnen maken een acteur mooier’

Porgy Franssen speelt Gloucester

‘Als kind moest ik zelf vrij vaak mijn liefde voor mijn moeder bewijzen, want zij hield meer van mijn broer dan van mij. Dat zei ze ook. Toen mijn vader en moeder eens ruzie hadden vroeg mijn vader of ik koffie wilde halen uit de keuken. Mijn moeder wilde dat niet. “Niet voor die zak!” Ik kwam toen met een half kopje koffie. Als er bezoek was ging ik rond met thee op een dienblad en dan zei mijn moeder: “Je denkt zeker dat ik nu meer van je houd.” Het is later goed gekomen hoor, maar het raakt me nog steeds. Mij staat nog een *King Lear* met Lou Landré voor ogen. Hij was Gloucester die ik nu ook ga spelen en dat deed hij geweldig. De thematiek van *King Lear* is veelomvattend. Autoriteit domineert het verhaal. Met autoriteit is niets mis, integendeel. Mensen hebben dat nodig. Vrouwen vinden dat zelfs vaak heerlijk. Autoriteit is niet hetzelfde als autoritair. Ik vind het zelf ook fijn om een autoriteit te zijn. Als het om toneel gaat bijvoorbeeld. Dan kan ik iemand iets leren en dat is een fijn gevoel. Deze *King Lear* bevalt me zeer. Niet alleen omdat ik dan lekker zes weken in Maastricht mag wonen en dicht bij mijn zussen ben, maar vooral omdat ik na nogal wat eenvoudige stukken te hebben gespeeld, erg blij ben dat ik weer eens in een Shakespeare sta. De bewerking is erg goed. Er is wel wat in geschrapd en daar ben ik meestal niet zo blij mee, maar dit script zit heel helder in elkaar. De zinnen zijn prachtig voor een acteur. Ik hou van taal en leg er eer in om die schitterende zinnen te zeggen zoals ze bedoeld zijn. Dat is erg fijn om te spelen. Het maakt een acteur ook mooier.’

‘Vleierij is
natuurlijk
geen bewijs
van liefde’

Elisabeth De Loore speelt Cordelia

‘Ik speel al een jaar of vier bij Toneelgroep Maastricht, vooral piano, en ik ga nu de rol van Cordelia spelen. Dat is voor mij vooral heel erg spannend. Het wordt na *Othello* mijn tweede Shakespeare. De thema's van *King Lear* spreken me erg aan en het komt voor mij ook heel dichtbij. Mijn moeder is ernstig ziek en dat zal mijn rolopvatting waarschijnlijk wel beïnvloeden. Hoe precies weet ik nog niet. Mijn vader is voor mij altijd heel belangrijk geweest. Die vleierij waar Cordelia dus niet aan meedoet is natuurlijk geen bewijs van liefde. Maar wat is dat eigenlijk? Ik vind het moeilijk om liefde te bewijzen. Hoe doe je dat? Het begint volgens mij vooral met eigenliefde. Ik vind dat van groot belang. Het is jammer dat ons dat als mensen al zo snel wordt afgeleerd omdat we moeten presteren. In de liefde moet niets. Als je geen eigenliefde hebt, is er een grote kans dat je in een relatie te veel verantwoordelijkheid bij de ander legt en dat lijkt me niet gezond. Versmelten in een verhouding is wel mooi maar ook gevaarlijk. Ik ben romantisch aangelegd en denk dat je eigen kern vinden en daarbij blijven het beste is wat je kunt doen om aan iemand liefde te bewijzen. Het lijkt me raar als je je gaat schikken naar iemand anders of hengelt naar goedkeuring. In liefde, ook in familieverband, moet je iemand laten zijn wie hij is. Macht hoort daar dus niet bij. Macht is binnen een familie lang niet altijd zichtbaar. Autoriteit wel natuurlijk en dat is goed. Je hebt het nodig om gestuurd te worden. Dat weet ik ook uit eigen ervaring. En dat kan heel goed samengaan met warmte. Ik vind macht een lelijk woord.’

Huib Stapel speelt Lear

‘Op mijn 63ste speel ik voor het eerst een Shakespeare! En dan ook nog samen met een van mijn beste vrienden, Dirk Roofthoof, met wie ik ooit afstudeerde. Ik ben dan ook erg enthousiast, ook al omdat ik snap wat er in het script staat (lacht). Dat is al heel wat, alhoewel het stuk volgens mij niet zo moeilijk is als vaak gedacht wordt. De tekst is zo ontzettend helder. En je kunt er heel veel analyses op loslaten. Lear is zo ontzettend autoritair. Hoe is dat toch ontstaan? Waarom is hij zo verbitterd geraakt? Ik vind Lear geen leuke man, eigenlijk is hij een ongelofelijke eikel. Maar dat is natuurlijk aantrekkelijk om te spelen. Ik vraag me wel af waarom hij Cordelia zo resoluut afwijst. Het was zijn oogappel. Cordelia was de dochter van zijn grote liefde. Zijn Lears twee andere dochters van een andere vrouw? Ik vind de verbanning van Cordelia omdat zij niet mee gaat in de vleierij van haar zussen wel kort door de bocht. Liefde bewijzen is natuurlijk wel ingewikkeld. Ik weet dat ook uit eigen recente ervaring toen ik als getrouwde man verliefd werd. Mijn vriendin wilde geen relatie zo lang ik nog met een ander was. Om mijn liefde voor haar te bewijzen ben ik toen gescheiden. Een grote beslissing die ik kon nemen door naar mijn hart te luisteren. Of Lear dat ook doet betwijfel ik. Die autoriteit van hem vind ik verschrikkelijk. Ik kan me onmogelijk voorstellen dat ik zo met mijn kinderen zou kunnen omgaan. Mijn zonen zijn als vrienden voor me. Ik heb veel Shakespeare gezien en bij het aangaan van deze rol bedacht ik wat Ton van Duinhoven eens zei over acteren. Hij vond dat je vooral je gêne moet weglaten om de juiste emotie aan te spreken. Dat spreekt me wel aan. Ik moet het natuurlijk nog gaan ervaren, maar met een goede regisseur als Servé en zulke prachtige tegenspelers kan ik daar mee wel uit de voeten.’

‘Eigenlijk is
hij een eikel’

‘Het zal schuren
en het zal pijn
doen’

Servé Hermans regisseert

‘De dubbele vadermoord treft mij het meest. Hoe is het mogelijk dat mensen met zulke hechte banden elkaar zo veel pijn doen? Er is al zo veel pijn en dan moet er nog meer bloed vloeien. In *King Lear* wordt zo veel harder getrapt dan nodig is. Het is ongelofelijk en tegelijk fascinerend dat die kracht dus in de mens zit. Er zijn veel verwickelingen in dit verhaal. Het is bijna soapachtig. Ik kies er heel bewust voor om het verhaal zo compleet mogelijk te vertellen, dus wij gaan niet, zoals vaak gebeurt, de subplot van Graaf Gloucester wegmoffelen. Als je te veel schraapt, krijg je een pieken-en-dalen-voorstelling en is het risico groot dat het hysterisch wordt. We krijgen een prachtig decor. Veel scènes spelen zich af in het exterieur van paleizen en die zijn in onze voorstelling gebaseerd op foto’s van Stephan Vanfleteren van de bunker van Leni Riefenstahl. En we hebben een bos van veertig berkenbomen voor de beroemde stormscène waarin we de elementen op de acteurs zullen laten wegen. Macht en autoriteit zijn voor mij de belangrijkste thema’s. Als Lear vraagt aan Cordelia om zijn liefde voor hem te bewijzen bevraagt hij haar niet over liefde, maar over macht. Hiërarchie is goed, ik denk dat je niet zonder kunt. Maar je moet het wel altijd opnieuw uitvinden. Toen Shakespeare dit stuk schreef in 1605 was macht wel veel meer absoluut dan wij ons nu kunnen voorstellen. Als machtsgebruik zich uit in excessen krijg je *King Lear* en dan zijn er alleen maar verliezers. Het is een zwaar stuk en je moet er de tijd voor nemen. Het zal schuren en het zal pijn doen. In de bewerking van Jibbe Willems zit overigens ook lichtheid. Het heeft een sterke monumentaliteit en een fijn ritme. Het swingt.’